
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:21

Minoritetsspråken och det lokala ansvaret

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:104, Minoritetsspråken och det lokala ansvaret. Motionären uttrycker ett behov av att följa upp hur församlingar klarar av att uppfylla målen för det flerspråkiga arbetet och föreslår att kyrkostyrelsen ska utreda detta. Utskottet delar motionärens åsikt men anser att en sådan uppföljning faller inom stiftets tillsynsansvar.

Motionären föreslår vidare att minoritetsbarns och -ungas situation i församlingen särskilt ska beaktas i utredningen. Utskottet menar att också att det är viktigt men anser att även detta är en uppgift som faller inom ramen för stiftets tillsynsansvar. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:104, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:104, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2015:104 av Stefan Aro, Minoritetsspråken och det lokala ansvaret

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur den lokala församlingen klarar av ansvaret att förverkliga de fastställda målen och riktlinjerna för nationella minoritetsspråk.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i utredningen särskilt beakta barns och ungas situation och eventuellt återkomma till kyrkomötet med förslag på åtgärder för att öka de nationella minoriteternas inflytande i församlingens beslut och verksamhet.

Bakgrund

Sedan år 2000 har Sverige fem officiellt erkända nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar och deras respektive språk är nationella minoritetsspråk.

Med anledning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter har Svenska kyrkan i 36 kap. 7 § i kyrkoordningen en bestämmelse om att kyrkliga organ ska i vissa fall ta emot och besvara skriftliga framställningar på finska, meänkieli respektive samiska. Anledningen för att just dessa tre språk är specificerade är att de har enligt lag vissa rättigheter utöver de allmänna rättigheterna för nationella minoriteter där vissa kommuner fungerar som förvaltningsområden för grupperna.

Tidigare behandling av kyrkomötet

Under 2008 års kyrkomöte behandlades två motioner (2008:16 och 22) som tar upp rätten för personer med ett nationellt minoritetsspråk att höra till en icke-territoriell församling.

Kyrkomötet beslutade med anledning av motionerna att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att arbeta fram ett förslag till organisatoriska former för Svenska kyrkans arbete på andra språk (betänkande O 2008:2). År 2010 gavs förslaget ut under namnet *En flerspråkig kyrka – Policy och mål för Svenska kyrkans arbete på andra språk än svenska*. Det skickades på remiss till samtliga stift under 2011. Till följd av förslaget och remissvaren beslutade kyrkostyrelsen 2013 att

- fastställa förslagets mål för den nationella nivån
- rekommendera stiftens att anta de remitterade målsättningarna samt uppmuntra församlingarna att göra motsvarande
- utarbeta en åtgärdsplan i enlighet med stiftens remissvar och i fortsatt dialog med stiftens. Ett antal insatser specificerades.

Eftersom kyrkoordningen specificerar att den nationella nivån roll är att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet medan det är stiftens uppgift att främja och ha tillsyn över församlingslivet så gäller kyrkostyrelsens mål endast för den nationella nivån, även om kyrkostyrelsen rekommenderar stift och församlingar att anta målen.

Den nationella nivån håller under perioden 2013–2015 på och arbetar med insatser i enlighet med de av kyrkostyrelsen fastställda målen och stiftens remissvar.

Organisationen av det flerspråkiga arbetet

Det flerspråkiga arbetet är organiserat som annan verksamhet i Svenska kyrkan, dvs. att församlingen utför arbetet, stiftens stödjer och främjar församlingar och nationell nivå samordnar och stödjer stiftens, samt företräder Svenska kyrkan gentemot andra nationella och internationella aktörer.

Men eftersom det ofta är fråga om små verksamhetsområden för varje församling är även stiftens i regel engagerade i utförandearbetet. Underlag för samlingar och utbildning för ett stift är litet och därför läggs de uppgifterna ofta på nationell nivå.

Den nationella nivån bjuder regelbundet till samlingar för medarbetare i församlingar och stift som arbetar i den sverigefinska verksamheten. Ett nationellt forum för anställda, förtroendevalda och ideella från samtliga stift hålls vart annat år och en särskild kraftsamling görs för att stärka barn- och ungdomsarbetet.

Den nationella nivån bjuder även teckenspråkiga medarbetare i stift och församlingar till regelbundna träffar, men regelbundna samlingar finns inte inom det torne-dalska, samiska eller romska arbetet.

Barnens särställning

I inledningen av kyrkoordningen sägs ”I kristen tro intar barnen en särställning och de behöver särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet.” Det är även reglerat i 57 kap. 5 § punkt 2 i kyrkoordningen om församlingsinstruktionens innehåll att ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission ska behandla barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.

Enligt två rapporter som Svenska kyrkan varit med och tagit fram *Våga vara minoritet* (2012) och *Tio sätt att stärka barn och unga* (2014) har barn och unga bland nationella minoriteter en särskilt utsatt position.

Bland de insatser som kyrkostyrelsens beslutade om i samband med utredningen *En flerspråkig kyrka* (se ovan) fanns erbjudande till stiftet om insatser som utvecklar och inspirerar det flerspråkiga arbetet bland barn och unga. Bland det som redan gjorts är en kartläggning av hur Svenska kyrkans minoritetsspråkiga barn- och ungdomsverksamhet ser ut ute i församlingarna.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:104.

Utskottet bejakar motionärens beskrivning av att Svenska kyrkans församlingar rymmer en stor språklig och kulturell mångfald och att dessa är en rikedom och en resurs för livet och gemenskapen i Svenska kyrkan.

Utskottet delar vidare motionärens åsikt att det behövs en uppföljning av hur församlingar uppfyller målen för det flerspråkiga arbetet. Utskottet anser dock att en sådan uppföljning faller inom stiftets tillsynsansvar.

Utskottet anser också att minoritetsbarn- och ungas situation behöver beaktas särskilt i församlingens beslut och verksamhet. I detta arbete kan barnkonsekvensanalys fungera som ett stöd för församlingen. I vilken utsträckning detta sker är enligt utskottets uppfattning också en uppgift som faller inom stiftets tillsynsansvar.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att motion 2015:104 ska avslås i sin helhet.

Uppsala den 25 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Stig Eriksson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Katarina Glas, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Anders Ahl och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.